

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1So/49/2015
Identifikačné číslo spisu: 6014200876
Dátum vydania rozhodnutia: 24.01.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Igor Belko
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:6014200876.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Igora Belka a z členov Ing. JUDr. Miroslava Gavalca PhD. a JUDr. Eleny Berthotyovej PhD., v právnej veci navrhovateľky: N. E. rod. O., nar. X. T. XXXX, bytom F. I. XXXX/XX, W. W., proti odporkyni: Sociálna poisťovňa - ústredie, Ul. 29. augusta 8, Bratislava, o starobný dôchodok, o odvolaní navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici č.k. 26 Sd 179/2014-13 zo dňa 5.marca 2015, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č.k. 26 Sd 179/2014-13 zo dňa 5.marca 2015 potvrdzuje.

Navrhovateľke náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

Krajský súd v Banskej Bystrici napadnutým rozsudkom uvedeným vo výroku tohto rozsudku zrušil rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX X z 29. apríla 2014 podľa 250j ods. 2 písm. a) O.s.p., ktorým odporkyňa s poukazom na ust. § 142 ods. 4 písm. b/ zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení a § 259 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. zákona o sociálnom poistení zamietla žiadosť navrhovateľky o priznanie starobného dôchodku od 1.apríla 2011.

Z predmetného rozhodnutia odporkyne vyplýva, že navrhovateľka je od 1.decembra 2007 poberateľkou starobného dôchodku podľa § 132 a § 133 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení, ktorý sa od 1 .júla 2002 považuje za výsluhový dôchodok. Pre nárok na starobný dôchodok a jeho výšku jej bola zhodnotená doba štúdia v III. pracovnej kategórii, doba služobného pomeru v I. aj II. kategórii funkcií a od 1.septembra 1991 do 2.decembra 1997 doba poberania invalidného dôchodku v III. pracovnej kategórii. Celkom jej bolo zhodnotených 36 rokov a 9 dní. Nárok na starobný dôchodok navrhovateľke vznikol v súlade s ust. § 21 ods. 2 písm. b) zákona o sociálnom zabezpečení dovŕšením fyzického veku 54 rokov, pretože vychovala 3 deti, tj. X.T. XXXX, v čase kedy sa na sociálne zabezpečenie príslušníkov Zboru národnej bezpečnosti vzťahovala V. časť zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení. V nej bola špeciálne upravená organizácia a riadenie sociálneho zabezpečenia tak, že o

dávkach dôchodkového zabezpečenia rozhodoval orgán príslušného ministerstva pokiaľ išlo o príslušníkov Zboru národnej bezpečnosti (§ 142 ods. 4 písm. b). Z uvedeného vyvodila, že nie je príslušná na rozhodnutie o uplatnenom nároku navrhovateľky na starobný dôchodok. Zároveň svoju príslušnosť vo veci konat' vylúčila aj s odôvodnením, že po vzniku nároku na starobný dôchodok navrhovateľke nebola do 31. decembra 2003 nepretržite zamestnaná, preto jej nárok na starobný dôchodok podľa § 261 ods. 1 zákona o sociálnom poistení nevznikol.

Krajský súd tak rozhodol potom, čo dospel k záveru, že žiadosť navrhovateľky o priznanie starobného dôchodku podľa § 65 zákona o sociálnom poistení bolo možné posúdiť iba ako žiadosť o zvýšenie starobného dôchodku, pretože navrhovateľka už poberateľom starobného dôchodku (považovaného za výsluhový dôchodok) je z osobitného systému sociálneho zabezpečenia, k čomu však nebola daná vecná príslušnosť odporkyne, ktorá o priznaní starobného dôchodku nerozhodovala a ani ho navrhovateľke nevypláca. Nedostatok vecnej príslušnosti na konanie a rozhodnutie o uplatnenom nároku navrhovateľky na priznanie starobného dôchodku zo všeobecného systému sociálneho zabezpečenia je neodstrániteľnou prekážkou postupu v konaní, ktorá vylučuje možnosť konania a rozhodnutia vecne nepríslušného orgánu a preto pokiaľ odporkyňa o uplatnenom nároku vecne hmotno-právne rozhodla i keď na také rozhodnutie jej nebola zákonom zverená právomoc (vecná príslušnosť), postupovala odporkyňa nesprávne a v rozpore so zákonom (§ 20 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní).

Proti rozsudku podala navrhovateľka včas odvolanie, ktorým nesúhlasila so závermi krajského súdu a namietala, že sa odklonil od merita veci.

Pripomenula, že v predchádzajúcich žiadostiach u sociálnej poisťovne žiadala priznanie nároku dôchodkovej dávky z toho titulu, že jej jediný zamestnávateľ MV SR okrem odvodov do osobitného systému sociálneho zabezpečenia, vykonával aj odvody počas jej skoro štyridsaťročnej doby zamestnania, aj do všeobecného systému sociálneho zabezpečenia Sociálnej poisťovne. Podľa jej názoru z titulu týchto odvodov jej patrí alikvotná čiastka, ktorú je jej Sociálna poisťovňa povinná vyplácať.

Poukázala tiež nato, že o zmenu invalidného dôchodku viackrát žiadala od roku 1998, kedy bola osobne na OSZ MV SR Bratislava, následne aj telefonicky a písomne. Odpoveď z ich strany bola, že invalidný dôchodok je pre ňu podľa platného zákona stále výhodnejší a oni musia tento zákon dodržať. Vtedajší zákon neumožňoval pracovať invalidným dôchodcom popri poberaní invalidného dôchodku; teda som v období od 1.11.2001 do 31.12.2003 nemohla pracovať. Až do decembra 2007 jej bol vyplácaný invalidný dôchodok, napriek jej urgenciám o zmenu.

Okrem toho uviedla, že jej výsluhový dôchodok je jej MV SR vyplácaný iba zo zápočtu rokov odpracovaných v I. a II. pracovnej kategórii (neceľých 30 rokov). Roky ostatné v III. pracovnej kategórii nie sú jej započítavané pri zvyšovaní výsluhového dôchodku k 1.7. príslušného kalendárneho roka, v dôsledku čoho podávala odvolanie proti výmeru MV SR z 1.7.2013 s dotazom, kde si má uplatniť dôchodkové dávky z III. pracovnej kategórie.

Odporkyňa v písomnom vyjadrení k odvolaniu navrhovateľky uviedla, že dôvody uvedené navrhovateľkou v odvolaní nepovažuje za opodstatnené. Podľa jej názoru súd prvého stupňa správne zistil skutkový stav veci, na základe ktorého náležite právne posúdil vec, pričom nezistil nezákonnosť preskúmaného rozhodnutia odporkyne. Navrhovala preto, aby odvolací súd rozhodnutie krajského súdu ako vecne správne potvrdil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 250s OSP v spojení s § 10 ods. 2 OSP) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo, odvolanie prejednal bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 OSP a jednomyselne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z.) dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné a rozsudok krajského súdu je potrebné potvrdiť. Rozsudok verejne vyhlásil dňa 24. januára 2017 po tom, čo deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk najmenej päť dní vopred (§ 156 ods. 1 a 3 OSP).

Podľa ust. § 259 ods. 1 zákona o sociálnom poistení „v konaniach o nárokoch na dávky a ich výplatu z nemocenského poistenia, dôchodkového zabezpečenia, o nároku na úpravu dôchodku z dôvodu jediného zdroja príjmu, o nárokoch na náhradu škody spôsobenú pracovným úrazom alebo chorobou z povolania, o nároku zamestnanca z pracovného pomeru, ktoré sa uspokojovali z garančného fondu (ďalej len "peňažná náhrada") a o nároku na podporu v nezamestnanosti, ktoré vznikli pred 1. januárom 2004, o ktorých nebolo do tohto dňa právoplatne rozhodnuté, a o priznaní, odňatí alebo zmene sumy dávky, náhrady škody spôsobenej pracovným úrazom alebo chorobou z povolania alebo podpory v nezamestnanosti za obdobie pred 1. januárom 2004, aj keď o uvedenej dávke, náhrade škody, peňažnej náhrade alebo podpore v nezamestnanosti už bolo právoplatne rozhodnuté, sa rozhodne podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003 s odchýlkami ďalej ustanovenými.“

Podľa ust. 142 ods. 4 písm. b) zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení o dávkach sociálneho zabezpečenia rozhoduje, pokiaľ ide o príslušníkov Zboru národnej bezpečnosti, orgán príslušného ministerstva.

Predmetom odvolacieho konania bolo preskúmanie rozsudku krajského súdu, preto primárne, v medziach odvolania, preskúmal odvolací súd rozsudok krajského súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci odvolacieho konania skúmal aj napadnuté rozhodnutie odporkyne o zamietnutí žiadosti navrhovateľky o priznanie starobného dôchodku od X.Y. XXXX, a to najmä z toho pohľadu, ako sa krajský súd vysporiadal s námietkami navrhovateľky a z taktu vymedzeného rozsahu či správne posúdil zákonnosť a správnosť napadnutého rozhodnutia odporkyne.

Odvolací súd konštatuje, že sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozsudku krajského súdu, konštatuje správnosť podstatných dôvodov na základe ktorých krajský súd zdôvodnil svoj záver o nedostatku kompetencie odporkyne rozhodnúť o žiadosti navrhovateľky o starobný dôchodok a pre zdôraznenie správnosti rozsudku dopĺňa v nadväznosti na navrhovateľkou uvádzané námietky o ďalšie dôvody.

Predovšetkým je potrebné najmä v súvislosti s niektorými námietkami (pripomienkami) uvedenými v odvolaní zdôrazniť, že v konaní podľa tretej hlavy piatej časti O.s.p. je predmet súdneho konania vymedzený tým, čo bolo predmetom rozhodnutia, napadnutého opravným prostriedkom, pričom inými nárokmi, než boli riešené napadnutým rozhodnutím, sa súd zaoberať nemôže.

Predmetom tohto konania bolo preskúmanie zákonnosti rozhodnutia, ktorým odporkyňa zamietla žiadosť navrhovateľky z 1.apríla 2014 o priznanie starobného dôchodku od X.Y. XXXX.

Navrhovateľka nespochybnila skutkový stav ako bol zistený súdom prvého stupňa a vyplýva z obsahu administratívneho spisu odporkyne t.j., že požiadala odporkyňu o priznanie starobného dôchodku od X.Y. XXXX žiadosťou z 1.apríla 2014. V období od 1.septembra 1958 do 20.júna 1962 študovala na Strednej ekonomickej škole v Banskej Bystrici. Následne od 16.júla 1962 do 31.augusta 1991 bola príslušníčkou Policajného zboru. Od 1.septembra 1991 bola poberateľkou invalidného dôchodku priznaného podľa § 134 a § 135 zákona o sociálnom zabezpečení. Narodila sa X.T. XXXX a vychovala 3 deti, preto dôchodkový vek dosiahla dovŕšením fyzického veku 54 rokov v súlade súst. § 21 ods. 2 písm. b) zákona o sociálnom zabezpečení. Z potvrdenia Ministerstva vnútra SR z 5.marca 2014 vyplynulo, že navrhovateľke bol priznaný od X.T. XXXX starobný dôchodok s nárokom na jeho výplatu od X.T. XXXX podľa § 132 a § 133 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení a tento sa považuje za výsluhový dôchodok. Pre určenie sumy priznanej dávky jej bola zhodnotená doba služobného pomeru v rozsahu 36 rokov a 9 dní, konkrétne obdobie štúdia od 3.decembra 1961 do 15.júla 1962 v III. pracovnej kategórii, od 16.júla 1962 do 31.decembra 1964 služba v Policajnom zbore v I.. kategórii funkcií, od 1.januára 1965 do 31.decembra 1976 služba v Policajnom zbore v II. kategórii funkcií, od 1.januára 1977 do 31. decembra 1988 služba v Policajnom zbore v I. kategórii funkcií, od 1.januára 1985 do 31.augusta 1991 služba v Policajnom zbore v II. kategórii funkcií a doba poberania invalidného dôchodku od 1.septembra 1991 do 2.decembra 1997 v III. kategórii funkcií. Z tohto

potvrdenia ďalej vyplynulo, že navrhovateľke bol od 1.septembra 1991 priznaný invalidný dôchodok z II. kategórie funkcií podľa § 134 a § 135 zákona o sociálnom zabezpečení, ktorý navrhovateľka poberala aj po vzniku nároku na starobný dôchodok, pretože o jeho priznanie, resp. o vyplácanie vyššieho z dôchodkov (invalidný alebo starobný) nepožiadala. Od 1. júla 2002 sa vyplácaný invalidný dôchodok považoval za invalidný výsluhový dôchodok. Až v roku 2008 požiadala o priznanie starobného dôchodku. Bol vykonaný jeho výpočet od dosiahnutia dôchodkového veku stým, že výplata starobného dôchodku (považovaného za výsluhový dôchodok) navrhovateľke patrí od X.T. XXXX. Uvedeným dňom jej zároveň zanikol nárok na invalidný výsluhový dôchodok, čo vyplynulo z rozhodnutia Ministerstva vnútra SR z 10.júna 2008.

Vychádzajúc z uvedeného neboli pochybnosti o tom, o aké dôkazné prostriedky odporkyňa oprela svoje rozhodnutie a odvolací súd zhodne s názorom krajského súdu dospel k záveru, že odporkyňa riadne vyhodnotila dokazovanie, ktoré vyústilo v riadne zistený skutkový stav, z ktorého odporkyňa vychádzala pri svojom rozhodovaní a dôvodne ustálila, že navrhovateľke vznikol nárok na starobný dôchodok podľa V. časti zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení, pretože ako príslušníčka Policajného zboru vykonávala najmenej 20 rokov službu v I. a II. kategórii funkcií, so vznikom nároku na starobný dôchodok dovŕšením fyzického veku 54 rokov, s ohľadom na počet vychovaných detí, pretože takto stanovený dôchodkový vek bol pre ňu výhodnejší. V čase vzniku nároku na starobný dôchodok obsahoval zákon o sociálnom zabezpečení špeciálnu úpravu vzťahujúcu sa na sociálne zabezpečenie príslušníkov Zboru národnej bezpečnosti, neskôr Policajného zboru v tom zmysle, že o dôchodkových dávkach bol príslušný rozhodnúť orgán príslušného ministerstva.

Súd prvého stupňa správne poukázal na to, že tým, že nárok na starobný dôchodok navrhovateľke vznikol X.T. XXXX, t.j. v čase účinnosti zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení, ktorý v V. časti obsahoval osobitnú úpravu sociálneho zabezpečenia pre príslušníkov ozbrojených zložiek, bola založená vecná príslušnosť iného orgánu než Sociálnej poisťovne na rozhodnutie o starobnom dôchodku navrhovateľky, prípadne na jeho zvýšenie tak, ako to upravuje ust. § 142 ods. 4 písm. b) tohto zákona.

V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že vznik nároku na starobný dôchodok a jeho výplatu podľa zákona č. 100/1988 Zb. súčasne vylučuje možnosť vzniku nároku na starobný dôchodok podľa § 65 ods. 1 zákona o sociálnom poistení. Takýto záver vyplýva z ustálenej judikatúry najvyššieho súdu, napríklad aj z rozhodnutia, ktoré bolo vydané v obdobnej veci sp. zn. 9So/129/2010 z dňa 24.11.2011 a od ktorého nemá odvolací súd dôvod sa odkloniť. Výplýva z neho aj to, že žiadosť o starobný dôchodok podľa § 65 zákona bolo možné posúdiť iba ako žiadosť o zvýšenie starobného dôchodku, k čomu nie je daná právomoc odporkyne, ktorá nerozhodovala o priznaní starobného dôchodku a tento dôchodok navrhovateľovi ani nevypláca, preto na rozhodnutie o žiadosti navrhovateľky z 1.apríla 2014 je daná vecná príslušnosť odboru sociálneho zabezpečenia Ministerstva vnútra Slovenskej republiky v zmysle § 142 ods. 4 písm. b/ zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení.

Odvolací súd nezistil v rozsahu podaného odvolania v postupe resp. rozhodnutí súdu prvého stupňa také pochybenie, ktoré by odôvodňovalo jeho zrušenie. Súd prvého stupňa svoje rozhodnutie vyčerpávajúcim spôsobom odôvodnil a v primeranom rozsahu zaujal aj stanovisko k námietkam navrhovateľky a odvolací súd s prihliadnutím na ust. § 219 ods. 2 v spoj. s § 250l ods. 2 OSP nezistil dôvod na to, aby sa odchyľil od logických argumentov a relevantných právnych záverov spolu so správnou citáciou dotknutých právnych noriem obsiahnutých v odôvodnení napadnutého rozsudku, na ktoré odkazuje.

Na námietku navrhovateľky vyčítajúcu mu „odklon od merita vecí“ t.j. podľa jej názoru ustálenia povinnosti odporkyne vyplácať jej „aliquótnu čiastku“ (zrejme starobného dôchodku) odvolací súd neprihliadol s poukazom na už zmienený vymedzený predmet preskúmavacieho oprávnenia súdu daný obsahom a rozsahom napadnutého rozhodnutia odporkyne (v danom prípade odmietajúceho jej vecnú príslušnosti na priznanie navrhovateľkou požadovaného nároku), o rešpektovaní ktorého súdom prvého stupňa odvolací súd nemal pochybnosti, preto pokiaľ sa krajský súd stotožnil s právnym záverom odporkyne v tomto smere, považoval tento jeho názor odvolací súd za správny. Táto námietka preto nebola spôsobilá spochybniť závery, ku ktorým tento súd dospel a náležite obsažným a presvedčivým

spôsobom uviedol v odôvodnení svojho rozhodnutia. Odvolací súd pripomína, že nemožno považovať za porušenie práva účastníka skutočnosť, že súd prvého stupňa neodôvodnil svoje rozhodnutia podľa jeho predstáv.

Odvolací súd tak uzatvára, že krajský súd však dôvodne považoval preskúmané rozhodnutie odporkyne, pokiaľ ako vecne nepríslušný orgán rozhodla hmotno - právnym rozhodnutím o zamietnutí uplatneného nároku, za nesúladne so zákonom (odkazom na ust. § 20 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní využitím zákonom dovolenej analógie legis) a správne z tohto dôvodu napadnuté rozhodnutie odporkyne zrušil. O zákonnosti takéhoto postupu nemal pochybnosti ani Najvyšší súd Slovenskej republiky a preto jeho rozsudok ako vecne správny podľa § 219 OSP potvrdil.

O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol súd podľa §224 ods. 1 v spojení s § 250l ods. 2 a § 250k ods. 1 O.s.p. tak, že navrhovateľke, ktorá v odvolacom konaní nebola úspešná, náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.